

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput decimum. De diversis ac quamplurimis Haereticorum synodis ac
conventibus ac frustraneo eorundem exitu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Antitrinitarios & id genus sectarios attinet, iis neque in civitatibus Imperialibus, neque in Germanorum Principum ditionibus ullus locus conceditur, sed vel in angulo aliquo Poloniae, Moraviae, Silesiae, aut Belgii latent, in quibus scilicet omnis generis sectae tolerantur, ut praecedenti libro ostendimus. Francofurtum tamen Calvinistis hospitium praebuit, quod eo ob celebrem mercatum, variae nationes confluere soleant, eoque etiam variae ibi sectae reperiuntur: imperium tamen penes Catholicos est & Lutheranos, quibus solis etiam in publicis sacra peragere licet, ceteri vero in privatis domibus & horreis religionis suae exercitium frequentant.

DE DIVERSIS AC QUAMPLURIMIS
haereticorum Synodis ac conventibus, ac
frustraneo eorundem exitu.

CAPUT DECIMUM.

ARGUMENTUM.

- I. Lutherani multorum librorum scriptores.
- II. Conventus & Colloquia religionis ergo, ubi & quando celebrata.
- III. Bucerus Zuinglianismum nuncium remittit.
- IV. Conventus Ratisbonensis.
- V. Colloquium Maudbrunnense, in quo Ubiquitas à Brentio defensa.
- VI. Colloquium Mompelgardense.

EX omnibus haereticis, qui à primis usque cunabulis, à Simone Mago primum inquisitis, Ecclesiam à qua desciverant, multiplici arte ac vi oppugnant, nullos unquam acris scribendi cancothes & insanabilis pruritus tenuit quam Lutheranos. Testatur hoc multitudo scriptorum non contra Catholicos tantum, sed Sacramentarios quoque, sobolem suam, editorum uti liquet ex Catalogis annuis ac semestribus Nundinarum Francofurtensium, in quibus libri in Classes Catholicæ, Lutheranæ & Calvinianorum discerni solent. Sed neque haereticis ulla plures synodos, Colloquia & Conventus habuit quam Lutheranæ; Catholicis interim miserorum hominum fortunam vera pietate commiserantibus, ut qui semel à regia via Ecclesiae digressi, aut velut caeci in tenebris palparent, aut vagabundi atque errantes, in se mutuo in-

curarent, nec pacem inter se facere possent Dictatore omni destituti, vel tanquam milites sine Duce oves sine pastore sensibiles. Omnium vero istorum Conventuum exitus docuit, ut hominum ejusmodi congressibus controversiae finiantur, tantum abesse, ut etiam magis inde augeantur, suam opinionem singulis mordicus tuentibus, & gloriam magis quam veritatem quaerentibus. Et quidem operæ pretium non esset, ejusmodi malos infelicesque conventus recensere, quia tamen eorundem Acta peritura sunt, & ut aliorum insipienti sapientior fiat posteritas, praecipuos haereticorum conventus exponere non gravabor.

II. Initium horum conventuum infelicitum factum est An. 1517. Wittebergæ, Joanne Terzelio Ord. Prædic. celebri viro, 106. Theses opponente Theobaldo Lutheri, [a] quas oportuerat Romam ad censuram transmissas fuisse, ne, uti evenit, animi religiosorum inter se exacerbati, collisione grandis fulgura excitarent adeo magno animarum detrimento. Primus igitur ex principio infelici conventus celebratus est Augustæ in ipsius sub Maximiliano I. comitiis, ad quem citatus Lutherus, ut cum Cardinali Cajetano controversia ab ipso mota componeretur, quo tempore ita Lutherus sese gessit ut ipse Maximilianus in ejus humeris insidentem Caco-dæmonem conspexerit [b] & ille Cardinalis postulata generalibus verbis errorem consentientibus usus, inspicie ullum de se agnoscere recusavit [c]. Secundus conventus fuit Lipsiensis Disputatio, inter Joannem Eckium & Lutherum, in qua etiam Lutherus ita pressus sit, ut confessus sit palam, Motum à se concitatum, nec propter Deum esse capsum nec propter Deum finiendum esse, nihil tamen emendationis, sed multum mendaciorum pro Luthero scribentium subsecutum fuit. [d]. Tertius Wormatiæ An. 1521. Aprilis, ubi Lutherus ipse violam salvi sui conductus reus, nisi Sturmus caduceator Caesaris proditor fuisset capi pertinax potuit, ita tamen pressus est, ut factus fuerit cordis sui arcanum, nempe se nec Conciliorum sententia stare, sed solis sacris Scripturis, nempe ex suo cerebro explicatis, quam hænam hodieque omnes ejus sequaces cantillant [e] uti ipse orsus est. Quartus Norimbergæ An. 1522. captus & seq. terminatus, ubi inter Im-

[a] Anatom. Eccl. Cathol. Tract. 2. [b] Vlenberg. Vit. Luth. cap. 3. & Anatomia cit. [c] Ibid. iid. [d] Anatomia ibid. Vlenberg. Vit. Lutheri cap. 4. [e] Anatom. ibid. & Vlenberg. Vit. Lutheri cap. 6. 7.

perii senatum absente Cæsare imprudenter in præjudicium proscriptiois Cæsariæ actum est per Lutheri subornatos [a] imprimis Osiandrum. *Quintus* Tiguri An. 1523. ad Novæ hæresis Zvinglianæ, exemplum Lutheri securæ exortum, ubi Magistratus civilis judicandi potestate in sacris assumpta, colloquium inutile effecit Catholicis. [b] juxta id Tertulliani de Resurr. carnis. *Heretici conscientia infirmitatis nunquam ordinare tractant.* *Sextus* iterum Norimbergæ An. 1524. ubi distractis consultantium animis absente Cæsare conclusum est ut Concilium generale postularetur indici, & spiram indictus conventus ad disquirendum quæ forent proponenda. Frustra jam enim olim fuerant definita per Concilia quæ Lutherus loco movebat. [c] *Septimus* Lucernæ in Helvetiis, A. eodem 1524. mense martio, ubi sanctissimo Consilio decretum est à pagis Catholicis, *Catholicam fidem, contra Zvinglium & quosvis Novatores esse firmiter retinendam.* quod illis saluti fuit & laudi æternæ accrescet, [d] *Septimus* æque salutaris Ratisbonæ, ubi Card. Campegius, Ferdinandus Rex, & Catholici convenientes, decreverunt standum esse proscriptioe Cæsaris in Lutherum promulgata An. 1521. Wormatiæ, ereptæ sunt eo decreto hæresi plures ad Danubium provincie. *Ostavius*, eod. A. Spiræ ab Imperii civitatibus celebratus circa Julium, ubi magistratui civili cujusque urbis censendi res religionis male concessa fuit [e] *Nonus* Duorum Hæresiarum Lutheri videlicet & Carlo. stadii Jenæ ad 22. Augusti ubi Lutherus aureo dato subarravit alterum ad scribendum adversus se, Sacramentaria ex hæresis penu. [f] *Decimus* An. 1525. Halæ Svecorū, ubi Ministri Lutherani Syngramma ediderunt, quo Oecolampadii & Zvinglii dogma damnarunt, Bucero & Brentio in medio se tenentibus, juxta id S. Vigalii Martyris l. 2. contra Eut. *Inconsona perfidorum sententia, nostra victoria eorum cassa certamina* [g] *Undecimus* Badenæ eod. A. ubi Zvingliani damnati, nisi idem sit hic conventus cum xv. *Duodecimus*, Francofordiæ, qui tamen potius fuit rebellio, cum Lutherani senatum aggressi exultorant, & è suis 24. præficiunt, eisque 47. articulos credendos, & observandos, & alia iniquissimæ acta [h] Recte Augustinus his in clamat: Tract. 11. in Joan. *Talia facere volunt Catholicos affligendo, & saltem talia pati nolunt. Sempiternas mortes faciunt & temporales se perpeti conqueruntur.* *Tredecimus* eodem jure inferi potest, Aliquot Centenorum millium Rusticorum per Germaniam incen-

toze Luthero, & ejus sequacibus. nam & hi articulos ediderunt, scripturæ ex suo ingenio aptatos, quibus omnem magistratum pro suo libitu reformare intendebant, ignibus & tormentis ac gladio, quibus grassabantur absumpti [i] *Decimus quartus* Comitibus Spiræ An. 1526. ubi V. D. M. I. Æ. symbolum, verbum Domini manet in æternum exortum est, postularuntque Templum in ea urbe, uti Gaius ab Arcadio constantinopoli, sed repulsi, in hospitibus inter musicam culinarem & canum dignum suæ religionis præstiterunt sibi exercitium, juxta id Tertulliani lib. de præscript. construunt sibi synagogas sine Deo, orbis fide, extorres, [k] *Decimus quintus* Badenæ in Helvetiis An. 1526. Disputatio inter Catholicos & Zvinglianos, ubi Zvinglio non audente comparere vis tota in Oecolampadii versa, conclusum in Catholica fide majorum tutius peristi, quam transiri in novam religionem, tam ægre defensam [l] *Decimus sextus* Bernæ Helvetiorum, An. 1527. indictus, sequente finendus, inter Sacramentarios & Catholicos, sed quoniam Magistratus Civilis iniquas Catholicis posuerat leges, Catholici comparere recusarunt, & Zvinglianizantes Victoriam interpretati, quæ voluerunt, decreverunt, [m] *Decimus septimus* in Saxonia, ubi ad arbitrium Electoris Saxonie & quos adhibere voluit facta est Ordinatio seu Visitatio Ecclesiarum Saxonicarum Luthero Germanice, Melanchthone Latine scripturicibus, & sibi mutuo contradicentibus [n] more hæreticis usitato, comodo nobis, nam inconstantia hæreticorum fidem nostram confirmat, dum illi instar Chamaleonum mutantur, qui florum colore vestiuntur, ut ait Theodor. ep. 140. ad Asparem Cos. *Decimus octavius* Anno 1529. Spiræ Comitibus ibi contra sana & temperata Decreta, Saxo & Landgravius appellando & Protestando, *Protestantium* nomini initium fecerunt, [o] secuti in hoc Donatistas, apud Aug. ep. 48. & lib. 3. contra Crescon. cap. 46. & *Decimus nonus* Disputatio Flensburgi in Dania præsen-

[a] *Anatom. l. c. Vlenb. vite Luth. cap. 10. num. 4. & 5. & vite Osiandri cap. 1.* [b] *Anatom. [c] Vlenb. Vit. Luth. cap. 12. num. 1.* [d] *Anatomia Eccl. Cathol. pag. 91. & Vlenb. [e] Vlenberg. Vite Luth. cap. 12. n. 2.* [f] *Vlenberg. fusc. Vit. Luth. cap. 13.* [g] *Anatomia & Vlenberg. c. 18.* [h] *Anatomia. l. c. [i] Vlenberg. & alii plurimi A. R. ipseque Lutherus. [k] Anatomia fol. 92. Vlenberg. Vit. Luth. c. 18. [l] Anatomia. [m] Anatomia [n] Anatomia. [o] Vlenberg. cap. 2. & Vita Luth. c. 1. Anatomia p. 94.*

præsente Regis Friderici filio Christiano III. Cum reliquis regni proceribus multis, inter Lutheranos & Hofmannum Zvinglianum negantem præsentiam Christi in Eucharistia, qui obrutus à multis exulare coactus est, [a] juxta id Tertull. sive Novat. de Trinit. dum nostra profitentur dogmata, veritas etiam ab inimicis probatur. *Vicesimus* Marpurgi in Hassia, inter Lutheranos & Zvinglianos, & medios utrorumque seu Bucerianos, ubi omni virtute humana tentata est concordia duarum hæresum, eodem principio, Sacra scriptura se defendentium, & sine capite seu iudice effectum est concordia nihil, simulationis aliquid, nam, ne vulgo irriderentur, aliquid in quo conveniebant jam antea consentienter definiunt; ob quod conveniant, nempe Sacram cœnam infectam reliquerunt. digressi vero quod occulte egerant manifestarunt. Sacramentarii dicendo se trecenta argumenta attulisse; quæ Lutherani non solvissent: Lutherani duce Melanchtone ad Catholicorum armaturam nempe SS. PP. unanimem consensum in interpretandis verbis *Hoc est corpus meum* confugerunt compulsi. [b] quasi SS. PP. valeant contra Sacramentarios vincere; quos nolunt contra se adduci victores: æque ac Sacramentarii. *O, miseri, qui omnes contra Ecclesiam veniunt, sed dii vincunt se invicem, nihil tamen sibi vincunt*, ut ait Hilar. 7. de Trinit. In hoc dissidio Lutheranorum-Zvinglianorum Landgravius, oleum pro aqua affudisse se sentit, utpote quod ex eo tempore irreconciliabile evasit. *Vicesimus primus* Conventus Norimbergæ, habitus à Protestantibus, qui tacti conscientia, quod incunte anno Spiræ turpiter contra jus omne protestando Protestantes facti essent, autumnò facere voluerunt factum suum, & de modo excusandi apud Cæsarem in Concilium venerunt, concluderuntque per legatos Cæsarem in Italia Placentiæ commorantem esse placandum, & decipiendum, ut desisteret in partes hæreticorum, quæ in finem ei per unum Legatorum Michælem Cadenum libellum insigniter adornatum, breviter omnia Lutheranæ religionis capita continentem, offerri iusserunt; authore Landgravio sed gratiæ loco Cadenus carcerem, reportaturus erat, nisi per Venetias effugisset. [c] *Vicesimus secundus* Conventus Suabaci inter eosdem habitus circa cœnæ articulum, sed & ibi magis aucta est eorum discordia, [d] apparuitque iterum verum esse dictum S. Hilarii 7. de Trinit. *Victoria eorum triumphus est Ecclesia ex omnibus, dum in eo hæresis contra alium pugnat, quod in hæresi*

altera Ecclesia fides damnat. Vicesimus secundus, iterum Smalcaldiæ An. eodem 1529. sub finem Novemb. non jam inter Lutheranos & Zvinglianos desperatam ob concordiam, sed inter meros Lutheranos, ubi intellecta ex Cadeno ira Cæsaris sese fœdere conjungere intenderunt & initium fœderis Smalcaldici fecerunt [e] *Vicesimus tertius*, Norimbergæ An. 1530. Januario, eorundem Protestantium de promovendo fœdere Smalcaldico adversus Cæsarem munimenta quærendo [f] *Vicesimus quartus* Augustæ Vindelicorum, in comitiis generalibus Imperii, ubi primum Fides Augustanæ Confessionis nata est, cum jam Ecclesia Christi 1500. annis in orbe à fine ad fines terræ fuisset dominata, sed quæ fides? Discordium inter se Authorum, nam cum Confessionis illius articulus XII. expendere in quo satisfactio negatur esse pars penitentia, & Collatione tertia Cochleus ex Lutero ipso ostenderet, satisfactionem debere admitti, ibi Sneppius & Brentius signiferi à Lutero apostatarunt recusantes ejus scripta defendere, quibus & ipse Melanchton, faber Confessionis ipsiusmet, accessit, ipsam damnans Confessionem in crastino, quam scripserat in pridiano. Sed & ibi Catholici detriumpharunt Miseros Confessionistas, cum dictio *Sola* Confessione eorum debuit ipsis fatentibus expungi [g] sed & ibi iterum Sacramentariorum Confessio oblata ab utrisque Catholicis & Protestantibus est damnata [h] circa Augustum. Hoc ulcus jam olim in hæreticis tetigit Athanasius or. 1. contra Arianos dicens: *admirabile est omnes quotquot sunt hæreses in fingendo diversa, pugnantia adferre, nec alibi nisi in falsitate sibi invicem consentire, & copulari, nec illud mirum, cum unum habeant authorem, qui ipsis ubilibet mendacia spargit.* *Vicesimus quintus*, Smalcaldiæ Tertius conventus An. 1530. 22. Dec. indictus à Saxone Joanne Electore, ut jam non rationibus vel scripturis, sed armis fidem suam defenderent, quod decretum Lutherus animosè suo calculo, veluti pontifex quidam confirmavit, dictabat tunc Catholicis S. Hilari. hoc ex ad Constantinum Aug. contra Arianos scripto verbum:

Si autem

[a] Cyprus in *Historia Ecclesiastica*. Sessovic. lib. 3. cap. 5. pag. 420. [b] *Anatomia*. Vlenberg Vit. Luth. cap. 20. num. 2. [c] *Vlenberg Vit. Luth. cap. 20. nu. 5.* [d] *Anatomia* pag. 95. [e] *Vlenberg. Vit. Luth. cap. 20. ad finem Anatomia pag. 95.* [f] *Vlenberg. ibid.* [g] *Vlenberg. Vit. Luth. cap. 21. & 22. suse breviter Anatomia Ecclesiæ Cathol. pag. 96.* [h] *Ibid. & Vlenberg. c. 23. n. 1.*

Si autem rapacia luporum oves peragunt, lupi esse per opus suum intelligantur. Tanta sunt lacerare, mordere, proferendere, &c. *Vicesimus sextus* celebratus A. eodem exeunte Coloniae, ubi praeter Ferdinandi I. in Rom. Regem 5. Jan. Anni 1531. electionem, protestante contra eam Saxone per filium suum Joan. Fridericum [a] *Vicesimus septimus Conventus*. Smalcaldiae IV. An. 1531. sub finem mensis martii à Protestantibus indictus, ubi existentes multos, etiam extra imperium, ut Daniae & Angliae Regem ad suum fœdus pelleverunt, [b] *Conventus Vicesimus octavus* eodem Anno mense Junio à Protestantibus est celebratus Francofurti, ad corroborandum fœdus suum, ubi Sacramentarios visum est fœderi esse adscribendos; sed id ne fieret Saxo literis [c] datis ad congregatos ex Lutheri voluntate impedivit. *Vicesimus nonus* ibid. Francofurti eod. An. ad 20. Augusti, in quo Albertus Moguntinus & Ludovicus Palatinus Electores inter Protestantes & Catholicos pacem politicam sancire aggressi sunt, quæ actio in seq. Annum 1532. producta fuit, & demum pax ejusmodi 23. Julii conclusa est. [d]

III. *Tricesimus Conventus* Ratisbonae initio anni 1532. habitus ob Turcas ingruentes, & dissidia Religionis componenda, in quibus Pax cum Protestantibus cæpta, amplius Moguntino & Palatino commendata est. [e] *Tricesimus primus* Spiræ futurus fuit, at quia Saxo istuc invitatus voluit saluum conductum non solum suis concionatoribus aliis, sed & Luthero, pridem proscripto ad docendum ibidem concedi, negato quod tantopere Majestati Cæsaris adversabatur, infectus ille conatus transtulit, Interea Schveinfurti Protestantes convenerunt, ubi de concordia religionis & civili pace tractatum fuit, ibi extorsere demum *Concilium convocandum, & libertatem Conscientiarum*, ut vocant, ab Imp. coacto ob imminetia pericula à Turcis, [f] Volebant autem Concilium fieri non eo quo hæctenus more, sed suo ex dictamine, nempe *Liberum*, quod neminem obligaret, ad recipiendum decreta, & in quo nemo præ alio plus haberet potestatis, sed omnes æquarentur, deinde Nationale, in quo omnes è Germania qui vellent comparerent & sederent, exclusis aliis nationibus, ut docuit eventus, & Protestantes ipsi declararunt, An. 1533. cum Smalcaldiae quintò conventum celebra- runt, qui fuit *Tricesimus primus*, ubi scrutati sunt, quid Legato Pontif. ad Saxonem missio respond. in causa celebradi Concilii [g] impleverunt enim quæ- relam veterem S. Hilarii ac Tertulliani in lib. de

præscript. Vbi impietatis occasio, novitas admittitur, ubi autem religionis maxima & sola cantela est, (per conciliorum celebrationem) excluditur per iniquas condiciones ad solam scripturam provocando, ut hæc via firmos fatigent, infirmos capiant, medios cum scrupulo dimittant, ibidem Gallia Rex prensavit Protestantium amicitiam mense Decembri [h] *Tricesimus secundus* celebratus est in Hassia apud Landgravium intentissime cupientem è Lutherana & Calviniana unam conflare religionem cõcordem, & eam ob causam anno 1534. istuc Melancton evocatus advenit, qui perscripsit modos concordia, qui illico Constantiam missi sunt, ad Helveticos ubi eadem de causa adhuc celebrabatur *Conventus Tricesimus tertius* Bucero tentante concordiam inter eosdem conflare, sed dicit propheta, non est pax impiis, itaque laboratum est iterum irrito conatu, aliis recipientibus consilium Buceri, aliis aspernantibus inter quos Tigurini & Bernates, veruntamen ubi ab Hassio literæ venerunt Bucero evocantes, is eodem accurrit ocyssime, quasi prædajam capta, divisurus spolia pervenit; in Hassiam Ann. 1535. initio, ubi explorata diligenter mente & sensu Buceri ac Zvinglianorum, quod Melanctoni Lutherus mandarar, tamè verbis aliud sonantibus, aliud secreto significantibus Melancton & Lutherus decepti sunt, ita ut opinarentur, Zvinglianos in articulo de cœna fore Lutheranos, & ideo Novus Pontifex assumpta ex semetipso potestate synodum indixit celebrandam Isenaci in Thuringia A. sequente 1536. ad 14. Maii, ut dicam infra [i] Interea *Tricesimo quarto conventus alius* celebratus fuit 21. Kal. Jul. An. 1534. Cadami in Bohemia pro pace quæ ibidem coaluit, [k] & *Tricesimus quintus*, Francofurti An. 1535. cum Henrici Regis Angliæ legatis, qui Protestantibus nuntiarunt, quomodo Rex eiecit Pontificis præsulibus, impense faveat Protestantibus, quodque Christi doctrinam, uti ipse, promoveant: quibus Protestantes vicissim suam operam obtulerunt, & in seq. Annum ad Aprilem de Legatis in Angliam destinandis, synodum indixerunt [l] Vide quomodo

[a] Vlenberg. cap. 24. Vit. Luth. [b] Vlenb. in Luth. c. 24. n. 1. Anatomia pag. 97. [c] Vlenb. ibid. & Anatomia. ibid. [d] Vlenberg. in Luth. cap. 24. num. 1. Errat Anatomia, alio sine opinata factum. [e] Bzovius in Anpal. [f] Anatomia, & Vlenberg. c. 24. [g] Anatomia, Vlenberg. Vit. Melanct. c. 10. n. 2. [h] Vlenberg. in Melanct. c. 11. Anatomia pag. 98. [i] Bzovii Annales. [k] Anatomia, & Vlenberg. in Melanct. c. 11.

modo heretici etsi multis erroribus sint divisi, tamen communi nomine adversus Dei Ecclesiam conspirant. 24. q. 3. *Tricesimus sextus Tiguri* An. 1535. 6. Aug. à Zvvinglianis, adversus Lutherum iratis, quod Lutherus Oecolampadium scripsisset à diabolo præfocatum exspirasse; decreta est itaque Apologia contra Lutherum, cujus executio tamen impedita tunc fuit, eo quod Lutherus datus ad Argentinenses literis, ostentaret concordiam spem cum Zvvinglianis [a] Itaque *Tricesimus septimus Conventus Aroviæ* in Helvetiis Anno eodem 1535. indictus à Zvvinglianis, ut demum in Fratres à Lutheranis reciperentur; sed nihil effectum, imò etiam indictum est, ne Isenacum adirent, ubi à Lutheranis erat synodus celebranda, [b] Secuta est synodus Isenacum indicta An. 1536. quò à parte quadam Zvvinglianorum (nam hi in binas aut ternas sectas se dividerant, nempe Bernates nolentes concordiam in Luthero; Bucerianos, qui concordiam quaerebant, & medios horum Tigurinos, qui attendebant ad eventa fortunæ) nempe Buceristarum, ipse Bucerus, Capito & alii novem missi fuerunt, qui Isenacum delati, intelligunt Lutherum Dictatorem ægrotare, & ab eo Grimmam itinere diei ab Witteberga distantem locum translatum esse synodum, designatis Melanchtone Grammatico & Crucigerò Medico ad paciscendum cum Zvvinglianis. Itaque Bucerus & Socii præverentes Wittebergam Novam Romam adierunt, ipsum Lutherorum oraculum conventura & ea ratione Conventus *Tricesimus octavus Wittebergæ* est celebratus in domo Lutheri ad 21. Maii diem [c] Acta extant memorabilia, quorum summa est Zvvingliani cedendo continuo Luthero, eumque & socios sub umbra verborum ambiguum circumveniendo, ejusmodi pepigerunt concordiam, sub qua discordes manerent, mundo opinante eos amicitiam compegiisse, & opinio invaluit Bucerum Zvvinglio valedixisse. Capita concordiam Melanchton sextus Evangelista Luthero Zvvinglianorum concepit & scripsit, quæ utriusque Magistratibus suæ partis proponerent confirmanda. Lutherani facile approbarunt, cum scriptum hoc in modum Cothurni concepti omni pedi conveniret. Apud Helvetios autem scissuræ apertæ sunt. Buceriani subscripserunt, major pars Zvvinglianorum Magistratuum restiterunt captiosæ concordiam verbis, & pro ratificatione ejus Luthero civiliter officia sua obtulerunt, iusto Dei iudicio, ut qui contempserat patres suos, à suis quoque filiis con-

temneretur, & iudificaretur. [d] Interea Protestantes Aprili mense anni ejusdem 1536. Francofurti *Tricesimum nonum Conventum* effecere, in quo ad VIII. Kal. Maii designati ut in Angliam irent Jacobus Sturnius Melanchton, Bucerus, Draco, seu Draconites. Melanchton horrebat id iter ob supplicia anno superiore illata his qui matrimonium Regis cum adultera prætentum improbabant, sed metum deterfit mox enuntiata mors adulteræ Annæ Bolenæ. Sed & Bernæ apud Helvetios eo tempore synodus celebrata narratur in qua CCC. ferme excucullati Monachi more SS. PP. in Nicæno Concilio confedisse dicuntur, credo magis ut faminam quisque sibi unam conquerebant quam Veritatem, aut faciendæ concordiam inter Lutherum & Zvvinglianos viam invenerent. [e] erit igitur iste *Quadragesimus Conventus* quo tempore Calvinus primum Institutiones suas impias Kal. Aug. Basiliæ excusas emisit, & IV. Non Junii Paulus III. Concilium Generale Mantuam in seq. annum per Christianum orbem indixit. [f] secuti sunt brevis innumeri conventus per Germaniam consultantium & disputantium quid circa indictum à Papa Concilium foret agendum Melanchton & quidam experti infelices eventus synodorum suarum acephalarum, acquiescendum esse Generalis Concilii decretis asseriebant, Alii nequaquam, & erat scisma in populo etiam de Concilio, & vertebatur gladius uniuscujusque ad proximum suum r. Reg. 14 Celebris enim inter has synodus fuit Smalcaldica VI. *Quadragesima prima* Anno 1537. celebrata occasione indicti à Papa Concilii, toties flagitati à Protestantibus. Ibi ut Zvvingliani essent terrore Lutherus, Melanchton, Bucerus & Osiander simularunt, se ad Concilium indictum accessuros, sed larvam hanc ipsi brevi detraxerunt sibi, & Zvvinglianos terrore liberarunt, siquidem Latinam & Germanicam excusationem, cur ad id Concilium nollent venire ediderunt, & professi sunt se velle sentire juxta capita Confessionis suæ Augustanæ, toties mutata, quod dum sit etenim in novas sectas funditur Lutherani, nempe Magistratū Civilem in Ecclesiasticis rebus agnoscentes & respicientes. Luthrus pro Respicientibus mox Librum edidit (hi deinde Antinomi dicti sunt) capistra principum misera in ora sua intromitti permittunt.

[a] *Anatomia* p. 99. *Brou. in Ann.* [b] *Vlenberg in Melancht. cap. 11. n. 1.* [c] *Prolixè Vlenberg in Luth. cap. 27. & Melancht. cap. 11. Anatomia* p. 99. [d] *Vlenberg. ibid.* [e] *Relationes Gallicanæ.* [f] *Brou. annal.*

serunt quod eos postea vehementer male habuit, cum pro uno papa remoto tot pontifices se nactos esse viderunt, quot Senatores in quavis curia reperiebantur simili modo Zvingliani conventum *Quadragesimum secundum* efficientes Bernæ ultima die Maii, sese in sectas Laici & Westphali & Oecolampadistas discissos videntes expulso spiritu vertiginis, in unum corpus redigere sunt conati, sed & ibi magis aucta est discordiū discordia *Confusi sunt operarii Babelis, ut non audiret unusquisque vocem proximi sui.* Gen. 11. [a] Transilientur deinceps plurimi Conventus, cum lector videat, infinitum eorum numerum fore coacervandum, & paucos saltem attingam nempe An. 1537. Nickelsburgi inter Anabaptistas, & Smalcaldia iterum inter Cadmaos fratres. Anno vero 1538. mense Aprili Tiguri, ubi Bucerus bilinguis exsufflatus est, & mense Majo Brunsvvici, ubi se Rex Daniæ Protestantibus conjunxit, & brevi post Isenaci ob ingruentem Turcam, ubi 24. Julii in Cæsarem Cameramque Imperialem Protestantes convocati conjurarunt, libere pronuntiantes *se potius Turcicam captivitatē pati velle, Christianamque religionem extingui, quam vel unum Iota de Lutheri doctrina,* uti Saxo Francofurti An. 1539. semalle de S. Pauli Epistolarum, quam Luthericorum scriptorum veritate dubitare, neque se Ferdinandum Cæsarem Rom. agnoscere. Eodem Anno Arnstadii Protestantes convenere de Fœdere suo firmando, & Bonis Ecclesiasticis expilandis, legatione ad Cæsarem & Reges Angl. & Franciæ mittenda, & ad Kal. Martias alia synodus indicta est Smalcaldia anno 1540. in quo de vera Augustanæ Confessionis intelligentia sive interpretatione quæsitum fuit; qua in re licet tum Melanchthon, Jonas, Pomeranus, Bucerus & Cruciger vehementer desudarint, exitum tamen reperire aut certum quid statuere non potuerunt, singulis eam ad suum sensum interpretantibus. Eodem Anno Hagenoæ Comitia cum perguntur Eckius & Melanchthon de pace Religionis colloquium ceperunt, Wormatiæ continuatum, Ratisbonæ finitum anno 1541. mense Aprili cui ipse Imperator interfuit, unā cum Gaspare Contarino Cardinali & S. sedis Legato: ubi Bucerus novam Confessionem protulit, modumque conciliandarum religionum ostendit. Spiræ an. 1542. & Norimbergæ anno 1543. in quo malus Protestantium animus in ferenda afflictis Christianorum rebus ope apparuit. Et Wormatiæ anno 1545.

qui conventus animum Protestantibus addidit Concilii auctoritati sese opponendi.

IV. Sed imprimis celebris fuit post Francofurtensem Protestantium conventum, (ubi de suppetiis Hermanno Colon. Archiepiscopo Apostatanti ferendis egerunt) ille Conventus, Ratisbonæ habitus anno M. D. XLVI. quo Imperator ipse venit, instituto inter Catholicos & Protestantes Colloquio. Et ex illis quidem præcipui fuerunt Gropærus & Eccius, ex his vero Melanchthon & Bucerus quorum hic pro more suo rursus intermediam quandam religionis formulam fuit commentus. Quum in mensem fere protracta fuisset disputatio, undecim Lutherani Prædicantes, uti & Witebergenses, ea impedimenta objecerunt, ut nullo operæ precio facto discessum sit, & quidem tanta inter ipsos sententiarum discrepantia, ut relicta illa nova concordia formula, ad Augustanam rursus confugerint Confessionem, & tandem variis quæsitis causis sese subduxerint, ut libro III. dictum est. Interea moritur Lutherus vir discordiarum an. 1546. 18. Febr. & mox secuto bello Smalcaldici fœderis Protestantes eidem conati sunt vivorum hominum hostiis, qui unicum Christi hostiam abrogant, parentare; nisi is conatus in capita eorum, ut sagittæ parvulorum recidisset, captis antesignanis ejus fœderis Saxone & Landgravio anno 1547. quo etiam Franciscus Galliæ & Henricus Angliæ Reges decesserunt. Victoriā grandem Caroli V. secuta sunt Comitia Augustæ Vindellicorum, ubi annus is Concordiæ in Religionem tractatu est extractus, & sequens in majum usque consumptus, quo demum *Liber Cæsarii Interim*, mediam inter Lutheranam & Catholicam religionem, Bucero ut creditur authore, complexus est publicatus, & imperii protestantibus imperatus anno nimirum 1548. Acceptatus à plerisque est, solus Saxo Mauritius, novus Elector pro captivo nuper institutus, metu suorum subditorum restitabar. Cujus mora multorum in Saxonia Conventuum, & talium quos mirari oporteat, occasionem dedit, Deo sapienter agente, ut ex cordibus Lutheri assecularum cogitationes eorum eruerentur, & revelarentur. Hos Conventus exactè libro 3. cap. 12. num. 1. recensitos habes, ne actum ageraris, quibus adde illum conventum qui ante illos Lipsiæ an. 1548. cum Interim Cæsarium parabatur, celebratus esse videtur, in quo Lutheri opera

[a] Vlenb. in Osiandro c. 2. n. 1. Melanchthon c. 12. & in Lutero cap. 28. Anatomia pag. 100.

sub incudē revocata sunt, eo quod discipulos ejus subpuderet paulatim antilogiarum & obscenitatum sui Magistri, cujus verba oportebat esse purum verbum Dei [a] Item Borussicum Colloquium, inter Osiandrum & Staphylum, tunc adhuc Lutheranum [b] Successit his an. 1549. Conventus Lipsiensium & Wittebergenfium Theologorum, qui Ordinationem Ecclesiarum, jussu Mauricii conscripserunt, quam alii Lutherani Zelotæ irrisorie *Volumen Nova legis* appellarunt. [c] Præterea hoc loco Oxoniensem hujus Anni Disputationem in qua Petrus Martyr in eas angustias est redactus, ut à suis Zwinglianis sibilis & clamoribus è cathedra fuerit decurbatus, [d] secuta sunt Comitia Augustana. an. 1550. in mensem Julium indicta, in quibus Saxo protestatus est Tridentinum Concilium se non approbatum, nisi Theologi Augustanæ Confessionis definiendi in eo habeant potestatem, [e] visa est ea protestatio altiores spiritus & arma sapere nova, quæ sane subsecuta fuerunt, nã an. 1552. bellum ineunte vere Mauricius inopinatum Cæsari intulit, quod Conventu Passaviensi est terminatum [f] circa medium Julii, ubi nemini circa religionem negotii aliquid facessendum esse declaratum est. Mortuo sub hæc Mauricio Electore A. 1553. mense Julio, Augustus frater hæreditatem & dignitatem adiens Augusto mense præcipuos Lutheranæ Opinionis sectatores convocavit, ut eos sibi faventes faceret, & per hos plebem adversus Joannem Fridericum repetentem terras & dignitatem parenti suo ob rebellionem ablata [g] synodum illam Wirtembergicam secuta est alia qua inter Augustum Sax. & Joan. Fridericum disceptatio composita est Augusto vincente æmulum, qui an. 1554. obiit Catharro in martio: & Naumburgi celebrata est, magna Lutheranorum synodus, ut suæ Opinionis Schismata multa & grandia sanarent Maio convenere undique, eo, effecerunt nihil, usi Chartaceo glutino manente & crescente judiciorum dissidio, [h] Eodem anno Bernæ in Helvetiis Zwinglianorum synodus celebratur, in qua Calvinus in xv. articulis, ex Institutionibus ejus collectis, Hæresios damnatur, & Institutiones eadem edi aut vendi vetitum fuit [i] Itaque Sacramentarii ipsi pro Ecclesia Institutiones eas damnarunt prius, quam probarent quibus nunc gratiosè utuntur, suaves homines; securum est. A. 1555. Norimbergensē certamen inter Osiandrinos, & alios Lutheranos, quod Melanchton chartaceo emplastro conatus est sanare, verum ille tantum obtine-

bat ulcus, nã vehementius infumuit zelo Flaccianorum [k] adeo ut Wittebergenfium libros vererint legi An. 1556. secuta est Francofurtensis Disputatio in qua Calvinus cum Justo Velfio publice disputavit de libero arbitrio, cumque idem cum ejusdem loci ministris de causa Sacramentaria veller disputare, tanquam Zwinglianus est rejectus, [l] anno sequente Colloquium illud Wormatiense sæculis seculuris celebrandum vix conceptum absolutum fuit, cum Schismate inter Augustanæ Confessionis addictos, erumpente, sibi mutuo anathema dicentes, profugerunt, Catholicis cedentes, [m] Recte Beda in cap. 5. Marci dicente: *Reprobos plures secta, quam lingua disseccando confundunt.* Amplius id apparuit, cum an. 1559. Duces Vinarienses cum ministris suis Græco & Germanico stilo Novem factiones Lutheranæ opinionis exploserunt, [n] Comites vero Mansfeldenses xi. alias sectas Fratrum suorum, tanquam execrabiles hæreses damnarunt; quibus gratis etiam Catholicos Jesuitas adjece- runt, uti Calviniani in forma quadam cœnæ suæ ipsum Deum Anathematismo percusserunt, dum omnibus qui creaturam aliquam benedicunt, anathema dixerunt. Eæ damnationes Saxoniorum, effecerunt, ut Hildelbergenses de iis triumpharent, nam Clebitius videns discordiam tantam, librum vulgavit hoc titulo: *Victoria veritatis, & ruina papatus Saxonici* [o] eodem an. 3. Aprilis Disputatio Hæreticorum Angliæ contra Catholicos iniquis legibus, & Judice illiterato Batono, imperata est ab Elisabetha Regina, [p] an. 1560. Cabilone hæretici Laicam & Ecclesiasticam potestatem synodo sua tollere conati sunt, affirmando omnes homines pariter esse gradus, uno Rege excepto, ad tempus, quo anno Melanchton 19. Aprilis invitatis qui aderant ad prandendum secum, repente obrutus deliquit ita ut ne quidem testamentum condere potuerit, decessit, [q] in medio bellorum inter Lutheranos ipsos æque ac Sacramentarios, à quibus undiq; impetebatur. an. 1561. Luneburgi Lutherani quidam damnarunt Zwinglianum, Zwingliani

G 2

in Tran-

[a] *Anatomia* p. 105. [b] *Vlenberg in Osiandro* c. 2. n. 3. [c] *Supra lib. 3. c. 12. n. 1.* [d] *Anatomia* pag. 109. [e] *Anatom. pag. 106.* [f] *Anatomia* p. 106. *Vlenb. in Melanch. c. 21. Brou.* [g] *Vlenberg in Melanch. rap. 21.* [h] *Vlenberg in Melanch. c. 22.* [i] *Anatomia*. [k] *Vlenberg in Melanch. c. 22.* [l] *Anatomia* p. 107. [m] *Vlenberg in Melanch. c. 23.* [n] *Vlenberh. c. [o]* *Anatomia* pap. 107. [p] *Anatomia* p. 108. [q] *Vlenberg in Melanch. ad finem.*

in transylvania Luthericam, Bernenses Lutherum sequentes in exilium egerunt [a] Eodem anno Nuringbergæ tentata à Confessionistis damnatio Zvinglianorum, sed frustra, multis ad Zvinglianos propendentibus, Hinc per Germaniam immane chaos libros scribentium adversus adversarios in omni pago pene contradictio & disputatio audiebatur, [b] & Joan. Fridericus Saxonæ dux Vinarius, cum multa contra Palatinum indignatione discessit. In Transylvania Conventus Megyesicus eod. anno de ultima cœna conventus celebratus est [c] & Disputatio Possiaca in Gallia (de quo postea) an. 1562. Luneburgi mense Majo Principes Inferioris Saxonæ convenientes Calvinismus Brenur & alibi nidulari incipientem damnarunt. [d] Halberstati idem factum est mense Septembri anno 1563. Calvinicorū Lausannæ comitia celebrarunt, in quibus Calvinus rejiciens symbolum Athanasii & Joan. 10. dictum: *Ego & pater unum sumus*, de sola voluntatis unitate interpretatus & Arrianus apparuit. [e]

V. Maulbrunnæ anno M. D. LIV. mense Aprili [f] cui à parte Calvinistarum Elector Palatinus, adductis secum Boquino & Oleviano, qui post Wirtembergici adventum cum Comite Witgestenio in Westphaliam discessit, & à parte Lutheranorū Ludovicus Dux Wirtembergicus interfuerunt, adductis Jacobo Andrea Smidelino & Brentio qui Ubiquitatem Christi magnis conatibus propugnarunt. Conventus hujus Acta Germanica lingua postea promulgata sunt, in quibus inter alia Lutherani de Calvinistis sic loquuntur: *Incredibilis est Calvinistarum impudentia publice jactantium se à nobis pro fratribus haberi, quos tamen neque in Ecclesiis nostris ferre, neque pro fratribus, sed potius pro inimicis Jesu Christi, & à mendacii spiritu agitari agnoscimus.* Petriceviæ etiam an. 1566. habitus fuit conventus, in quo Calvinistæ suscepta contra novos Arrianos disputatione, rem ad exitum perducere nō poterunt. [g] Eodem anno Parisiis habitum est Colloquium 9. Julii inter Catholicos & Calvinianos: & Londini. [h] Varadini in Transylvania anno sequenti, inter eosdem hæreticos, in quo convitiis & execrationibus res acta fuit. [i] Altenburgi an. 1567. in Misnia inter Lutheranos Molles & Rigidos, in quo pars una magistrum suum in cœlum extulerūt, alii ejusdem cum ceteris hominibus conditionis esse voverunt. Transacto mutuis contentionibus integro fere semestri, tandem Molles Lutheranis suis Lutheri, Rigidi vero seu Flacciani, Melanchtonis librorum & Augustanæ Confessionis lectione,

earumq; ceremoniarum & Ecclesiasticorum ornamentorum quæ hæctenus in Missa apud Witebergenses usitata fuerunt, usu interdixerunt, ne cum illis quidquam commune haberent. [k] an. sequente 1568. in Dominiis Geran. Conventus Protestantium Confessionem Augustanam definivit esse Cothurnum omni pedi aptum, & in conclusione precum Per Dn. N. Jesum Chr. *filium*, jufferunt dici ut Mahumetani, *fidelem servum tuum*. [l] Eodem ascendomiriæ Calviniani cum Trideitis confixerūt frustra ex scripturis Albæ Julix an. 1570. inter Trideistas & Calvinianos disceptatū. Dresdæ a. 1571. in quo Lutherani Lipsienses à Flaccianis hæreseos sunt dānati. Bernæ anno sequenti, ubi Sacramentarii in tot sectas hæctenus distracti, contra Ecclesiā cōmune fedus fecerunt. Cracovix, an. 1573. ubi omnes diabolorum qui in Polonia passim & Transylvania sunt, cœtus fuere congregati: in quibus Daniel, Georgius, Jurequius Cerdo, detestabilem hæreseon antesignani, dum sibi quisq; suisque dogmatis fidem arrogare & alteris detrahere nititur, operam & oleum perdiderunt, ab adversariis turpiter explosi. Remburgi anno 1574. ubi Principes aliquot Imperii conveniant, adductis Ecclesiarum suarum ministris, sed sine ullo iti dem fructu, singulis in sententia sua persistentibus.

VI. Venio nūc omiſſis multis ad celebre illud Mōpelicardense Colloquiū, in quo Theodorus Beza, & Jacobus Andrea Smidelinus, Professor Theologiæ & Cancellarius Universitatis Tubingensis in Ducatu Wirtembergico, inter se congressi sunt. an. 1585. Id Colloquium concordix inter Lutheranos & Calvinistas tentandæ causā magno apparatu, magna que hominum expectatione institutum ac celebratum, longe diversum finem habuit, utriusque partis animis multo magis contra se mutuo exacerbatis. Beza enim dicebat corpus Christi tantum esse in cœlo, Smidelinus vero esse ubiq; Tunc nova verborum monstra nata sunt. [m] *Vfus cœna Oralis, naturalis, Sacramentalis, omni majestati-cū epe*, Posnanix eodem anno inter Calvinistarum 300. ministros conventus est celebratus ad edendum unam conformem per omnia professionem fidei, rogatu Palatini Posnaniensis. Sed effectum nihil disensione concordium in apostasia, [n] anno 1587.

[a] Anatomia. [b] Anatomia. [c] *Supra lib. 4. c. 7. n. 9.* [d] Anatomia. [e] Anatomia p. 3. [f] Anatomia l. cit. [g] Anatomia. [h] Anatomia. [i] Anatomia. [j] Anatomia p. 113. [k] Anat. p. 113. [l] Anatomia p. 117. [m] Anatomia p. 118. [n] Anatomia ibi.

1587. Genadense colloquium celebratum est, ut concordia inter Lutheri & Calvini opiniones conficeretur. Magistratus Luthero plebs Calvino inhærebat: exitus fuit, ut quique quod vellet credere pergeret. [a] an. 1588. Vilmæ, quasi in portu omnium qui fidei naufragium fecerunt, synodus est habita, præter alias innumeras, illa in qua definitum est adorandum esse Patrem & Filium & Spiritum S. sed non Trinitatem. [b] Item alia similis Genadensi definitioni. Item alia in qua Nobiles exprobrarunt ministris, *se nescire quid crederent*, quibus ministri responderunt, *quod quamdiu Domini illi essent in curru nullus esset ordo*. His illi reposuerunt: *quamdiu nos isti scholares docuunt, errabimus*. post hæc probra mutua inita est concordia per amicitiam. Alia an. 1589. ibid. coacta est, in qua Decretum fuit, *ut ministri de Trinitate recte sentirent, in prædicatione tamen à Trinitatis voce abstinerent. Ne illegitimos filios baptizent, &c.* [c] Eodem an. 1589. Badenæ in Marchionatu ad Rhenum habita est Disputatio inter Pistorium & Smidelinum, &c. super Marchionis ad fidem nuper reversi Confessione, ubi Smidelinus noluit Dialecticæ forma coarctari suam loquacitatem, sed ex suo contra Schvvenckfeldium libro ad eam adactus, asseruit ab Apostolis disputationes esse veritas [d] Eod. anno Lavingæ de bonorum operum necessitate disputatum est, inter Catholicos & malos Evangelicos; Illi probabant bonorum operum necessitatem sic: *Omne quod est necessarium Christiano ut perveniat ad terminum, est necessarium ad salutem: Ex Apostolo Paulõ Ephes. 2. Opera bona sunt ejusmodi: ipsius factura sumus creati in operibus bonis, ut in illis ambulemus: ergo. Ibi mali Evangelici, dixerunt esse necessaria non ut salutis causas, sed ut merita, vel effectus fidei, ex præcepto requisita. Ad quæ Catholicis: Ergo neque fides est necessaria, quia est præceptum. mali Evangelici vero Fides non est opus: Catholicis Joan. 6. Hoc est opus Dei ut credatis in eum, ait Dominus. Et confusi sunt adversarii, non tamen emendati. [e] anno 1590. Alia mense Maio Vilmæ Colloquium est habitum de ordine Ecclesiæ, quoad Catechistas, & Ministros, & editione librorum, nempe Catechistæ penes ministros habitent, nec Sacramenta ministrent, sed neque matrimonio copulent ullum Minister distribuens canam & non sumens suspendatur ab officio. Editiones librorum non fiant absque censura deputatorum. plane uti Tertullianus 4. contra Marcionem docet: *quod quotidie reformant, illud prout à nobis quotidie revin-**

cuntur. Ulmæ habitum fuit Colloquium, ubi inter utriusque partis colloquutores de armis quibus in conflictibus ejusmodi sit utendum, & unde illa petenda, non potuit convenire. Wittebergæ an. 1591. conveniunt Prædicantes, ut unam fidei regulam communem conderent, contròversos articulos definirent, Ordinationem Ecclesiæ generalem conficerent. [f] an. 1592. Visitatio Saxonica damnavit Calvinianos, quod in Eucharistia nuda symbola & signa Corporis Christi obtruderentur de persona Christi, baptismo, prædestinatione & persciantia impie sentirent. [g] Sic Egyptii adversus Egyptios concurrerunt. an. 1594. Wittebergæ disputatum inter Hunnium, & Huberum, & adhærentes singulorum, Hunnius ad solos Electos, Huberus ad omnes homines prædestinationem extendebat: simili modo de aliis plurimis discrepantes inter se conflixerunt, volubiles in omnibus viis suis, sed nunc in hanc nunc in illam partem sese vertentes, modo vituperantes quod paulo ante laudaverunt, ut ait Athanasius de synodo Nicena. Lepidissimum inter confligentes fuit, quod Huberus docebat Lutherum revocasse sententiam de seruo arbitrio: Hunnius vero negabat. Unde Huberina pars Hunium ut Calvinistam damnavit. [h] Infinita alia colloquia, & conventus diversis temporibus habitos prætereo: in quibus Catholicis cum omnium sectarum hominibus congressi, palmam semper obtinuerunt, numquam ulla inter ipsos secessione facta: quum e contra Lutherani, Zvingliani, Arriani, Tritheisti, Antitrinitarii, Svenckfeldiani, Anabaptistæ & Calviniani in varias sectas & factiones scissi ac misere divisi sint, ut omnium synodorum eventus monstravit. Sic ubi vero Catholicos vicere acatholici mero dolo & armis. Siquidem hæreticæ fraudis ista est solennis regula, Jactare Fidem esse donum Dei: esse fundendam non cogendam: nemini propter religionem persecutionem esse movendam: Libertatem conscientis esse permittendam: at ubi invaluerint multitudo plebis, tunc conspirare, tunc persequi eliminare, multare, in carceres agere, & in vitam animadvertere. Exempla habet quotidiana Germ. Anglia, Dania, Suecia, &c.

Verum hoc loco facere non possum quin præcipui unius ex ejusmodi conventibus, in quem tota Germania oculos, ob spem concordiæ, coniecerat, ceremonias & exitum paucis describam.

G 3

ANNO

[a] Anatomia ib. [b] Anatomia p. 118. [c] Anatomia. 119. [d] Anatomia p. 119. [e] Anatomia ibid. [f] Anatomia p. 120. [g] Anatomia ib. [h] Anat. p. 122.

Anno M. D. XVII. Imperatoris permisso, inter duodecim Catholicos, & duodecim Protestantes Theologos instituta fuit disputatio: præsesque designatus Episcopus Spirensis, & Notarii quidam, qui Acta exciperent, & in arcula quadam, cujus unam clavem Catholicici, alteram Protestantes habebant, ad comitia asservarent. Adjuncti etiam quaterni ab utraque parte Principes: tum etiam si qui forte è Colloquutoribus decessuri essent, alii in eorum locum denominati. Quid multis? A Protestantium parte parturiebant montes, sed natus est ridiculus meus, cum æterna hæreticorum ignominia. Facto enim initio, Catholicici sibi cum Augustanæ Confessionis Doctoribus disputandi negotium datum agebant, ceteris omnibus sectis exclusis. Quare videndum ut utrimque designati rales sint quibus nihil ejusmodi possit objici. Se quidem omnes unam eandemque fidem profiteri, & idem per omnia sentire. Sic res dilata, & per dies aliquot acerrime inter ipsos disceptata fuit. Misera enim Augustana illa Confessio in Confusionem abire cœperat, uno hoc, alio aliud dicente. Porro è duodecim illis Augustanæ Confessionis Doctoribus, quinque secessionem fecerunt à septem protestati numquam se iis subscripuros quæ certi ipsorum collegæ de libro Arbitrio, de Justificatione, de bonis Operibus, de Sacramentis, & de Eucharistia conceperant, ut in quibus ab Augustanæ Confessionis textu longe admodum sit discessum, & ideo eosdem septem uti hæreticos privatim, inter se damnarunt, & illos septem ad anathemati suo subscribendum compulerunt, quo peracto cum spem haberent se concordés futuros in colloquio contra Catholicos, publice erupit, privatim facta septem virorum à quinque viris damnatio, & quinque illi à septem uti ab Hæreticis recedendo fugerunt è colloquio. Quamvis enim numero vincerentur, æque tamen pertinaces, post longam altercationem septem illis cedere coacti, & à suis ipsorum collegis & fratribus irriti, maledicti atque excommunicati fuerunt. Sed & septem illi quum ejusdem coloris homines in decessorum locum substituendos non reperirent, & ipsi ante conflictum receptui canentes, facilem Catholicis victoriam reliquerunt. Vix inde digressi, mordacibus & virulentis admodum scriptis murro sese insectati sunt, ut videre est ex iis quæ Nicolaus Amsdorfius & Nicolaus Galus contra Melancthonem & Brentium, qui è septem illorum numero fuerant, ediderunt, in quibus eos hæreticorum fautores, Zwinglianos,

Osiandrinos, qui Augustanæ Confessionis velum impiis suis & tetris erroribus prætexant, appellant. Habes exitum huius conventus, vel Comœdiæ potius, in quo Lutherani tamquam inepti histriones, omnium risui & ludibrio sese exposuerunt. Dicamus Oarumnosos Babylonis ædificatores! qui dum velut Cadmea illa progenies, inter se digladiantur, Catholicici unanimi inter omnes consensu (qui in sola Catholica Ecclesia semper reperitur) meliora expectant & optant, tam ridiculam quam miserabilem ambitioforum hominum divisionem considerantes.

DE CONCORDIA RELIGIONUM A Jacobo Andrea Smidelino tentata: & quæ circa eam in diversis Germaniæ locis evenerint.

CAPUT UNDECIMUM.
ARGUMENTUM.

- I. Dux Wirtembergicus novam Fidei formulam conscribi jubet.
- II. Eius auctor Jacobus Andrea, vulgo Schmidleius
- III. Eam circumfert, ab aliis receptam ab aliis expulsum.
- IV. Augustus Saxonie Elector Concordia librum approbat: quem Jacobus Andrea Constantinopolim ad Patriarcham mittit.
- V. Jacobus Andrea Lutheri filio Medico comitatus Wirtembergam proficiscitur, in magnum ibi periculum conjectus.
- VI. Concordia liber ab Augusto Saxonie Electore receptus, à Christiano ejus filio Calvinismum amplexo, reprobatur.
- VII. Martino Christiano, Calvinismus à Saxonie proseribitur, & Lutheranismus rursus stabilitur.
- VIII. Calvinista Saxonie ejiciuntur Aquigrani religio mutatur.

I. Ludovicus Dux Wirtembergicus, è Protestantium Principum numero unus, animadvertens Evangelicos, uti se nominant, tot factionibus distractos, non Catholicis tantum, sed Genensis etiam religionis læsclis nuper in lucem progressis risui esse, Doctores suos rationem aliquam faciendæ saltem inter Augustanæ Confessionis socios concordie comminisci jussit; Superintendentes suos non semel ita affatus. Quid nullusne omnino restat modus certum aliquid de controversiis illis ar-